

LA ESQUELLA DE LA TORRATXA.

PERIÒDICH SATÍRICH, HUMORÍSTICH, IL·LUSTRAT Y LITERARI.
DONARÀ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SENMANA.

2 CUARTOS CADA NÚMERO PER TOT ARREU.
NÚMEROS ATRASSATS 4 CUARTOS.

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ

LLIBRERIA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, 20
BARCELONA.

PREU DE SUSCRIPCIÓ

Fora de Barcelona, cada trimestre: Espanya 8 rals.
Cuba y Puerto-Rico, 16.—Estranger, 18.

UN VIATJE DE RECREO.

La Paula y en Biel viuen a Sant Guim y tenen tres families. La Paula ha sigut dida de un noy de Barcelona. L'hi ván donar la criatura que no 's podia aprofitar, y ella vá tornarla als seus pares més fresca, rodanxona y pulida que una poma camusina.

Poden contar si van quedar agrahits los senyors de Barcelona!

—Dida, vá dirli la mare; ja 'u sabéu, aquí 'ns trobaréu sempre a punt de servirvos: aquesta casa es a casa vostra: si may voléu venir, sense cumpliments, vos y 'ls vostres seréu sempre molt ben rebuts.

La Paula no vá olvidar l' oferiment; vá saber que a Barcelona feyan las grans festas, y com que havian tingut bona cullita de trunfos, vá donar entendent a n' en Biel de anar a Barcelona.

—No tindréu de gastar res més que 'l carril: y encare hi ha trenchs de recreyo, y fan molta rebaixa.

En Biel tenia ganas de anarhi y vá deixarse conense.

Ja son al carril ab las tres families. Un cistell de rahims y un altre cistell ab mitj pá moreno de nou lluras, una truya de séva y una llangonissa forma tot l' equipatge de aquesta familia tranquila.

Han prés dos targetas de ida y vuelta, y dugas mit-

jas, perque encare que un dels noys ja té nou anys, es bastant disminuhit, y ja pot passar per mitja entrada. L' altre que sembla més gran encare no 'n té set. Al menos l' empleat de la reixeta que ven los bitllets no hi ha tingut res que dir. En quan al més petit, la Paula ja s' aconsola de durle a la falda tot lo camí y aixís no haurá de pagar res.

La màquina xiula; la Paula se senya, y comensan lo seu viatge de recreyo.

—Mira, mira... com corren los arbres, diu lo xicot més gran.

—A veure 'u... ho vull veure, respon lo mitjá...

—Noy, Joanet, no t' aboquis... crida la Paula.

—Vull fer un riu, exclama 'l que vá a la falda.

—Quina quitxalla més molestosa!... murmura un capella.

—Mare... vull pá... crida 'l gran.

—Si a n' ell n' hi donan, jo també 'n vull, replica 'l mitjá.

—Vés si 't donaré una patacada... observa en Biel que ja comensa a estar marejat.

Y 'l carril vá corrent... Y passen camps y boscos ab vertijinosa rapidés.

Tot de un plegat vé un túnel.

L' efecte de aquella imprevista foscor causá una impressió terrible en las dos criaturas abocadas a la finestra. Fer un xislet y tirarse sobre 'l capellá vá ser obra de un moment. Lo cotxe estava a las foscas que aquesta es la costum dels trens de recreo: lo capellá se 'ls vá treure de sobre ab una empena, y 'ls dos xavals plorant y xisclant ván anar a parar sobre la majordona que seya al davant, la qual vá refunfunyar de mala manera, augmentant la confusió.

La pobre Paula tement una desgracia y sense recordar-se que duya 'l menut a la falda vá alsarse com moguda per un ressort, a impuls del nervis maters, que son molt excitables, y 'ls xiscles de la criatura que havia caygut a terra, las exclamacions del Biel, las murmuracions del capellá y de la majordona, los plors de la quitxalla y 'ls crits de sorpresa de tots los passatjers produhian en conjunt un escándol indescriptible.

Uns quants mistos de cerilla a penas ván iluminar la misteriosa escena, que vá ferse patent, quan passat lo túnel, vá reapareixe la claror del dia.

La persona que més havia suferit era una pobre senyora de Cervera, a l' qual l' hi vá venir l' histèrich.

—Vaja, a seure tothom, dimonis, vá dir en Biel armantse de la suprema autoritat paterna.

Era impossible. Mentres los xicots estavan drets, en una estació, crech qu' era la de Calaf, ván pujar passatjers, aprofitant tots los assientos; de manera que alló que diuen los cotxes de tercera 64 AS N OS no resava res ab la familia de 'n Biel y de la Paula.

Hi havia que continuar de la manera que podian aquell viatge de recreyo.

—Pare, vá dir tot de un plegat en Joanet que continuava abocat a la finestra: are vé un senyor que camina per aquí fora.

Era 'l revisador.

—Los bitllets, vá dir al entrar.

En Biel després de butxaquejar mitj hora vá presentar los dos enters y 'ls dos mitjos.

Y com si 'l revisador estés ja molt acostumat a aquesta mena de estalvis de la gent pagesa, digué senyalant al noy mitjá:

—Mestre, aquest noy paga bitllet enter.

—Tot justament aquest? digué en Biel rihent ¿Véu? l' altre es més gran y passa per mitj.

—L' altre?... Donchs miri are 'l pagarán tots dos.

—Es qu' encare no tenen set anys... Aquest no 's fá fins lo dia de la Puríssima.

—Bé ja veurá, no 'm vingan ab orgas: pagui y deixisho corré...

—Vaya quins fuerós!... exclama la Paula.

—Y vosté té de pagar mitj bitllet per aquesta criatura que dú a la falda...

—Com s' enten!...

—Tal com sona: dos mitjos y un mitj, un bitllet y mitj....

—Vaya un escándol! diu la Paula.

—Y si are no duya diners? observa en Biel apelant a l' últim recurs.

—Si no duya diners, respon lo revisador, a l' estació més próxima s' entendria ab los mossos de la Esquadra.

—Paga, Biel, paga, exclama la Paula horrorisada: aquesta gent se xuclan la sanch dels pobres.... ¡Quina poca vergonya!.. ¿Hont s' es vist?.. ¡Cóm que véu que som pagessos!.. Més valdria que donguésen assiento per tothom, que 'ls pobres fills meus han de anar drets, y apretats com arengadas al barril...

Lo viatge vá continuar sense cap més incident notable.

Unicament de una cosa s' queixavan los passatjers en general, y es de que havian de arribar a Barcelona a las vuit y no ván arribarhi fins a las dotze. Ja se sab, trens de recreo.

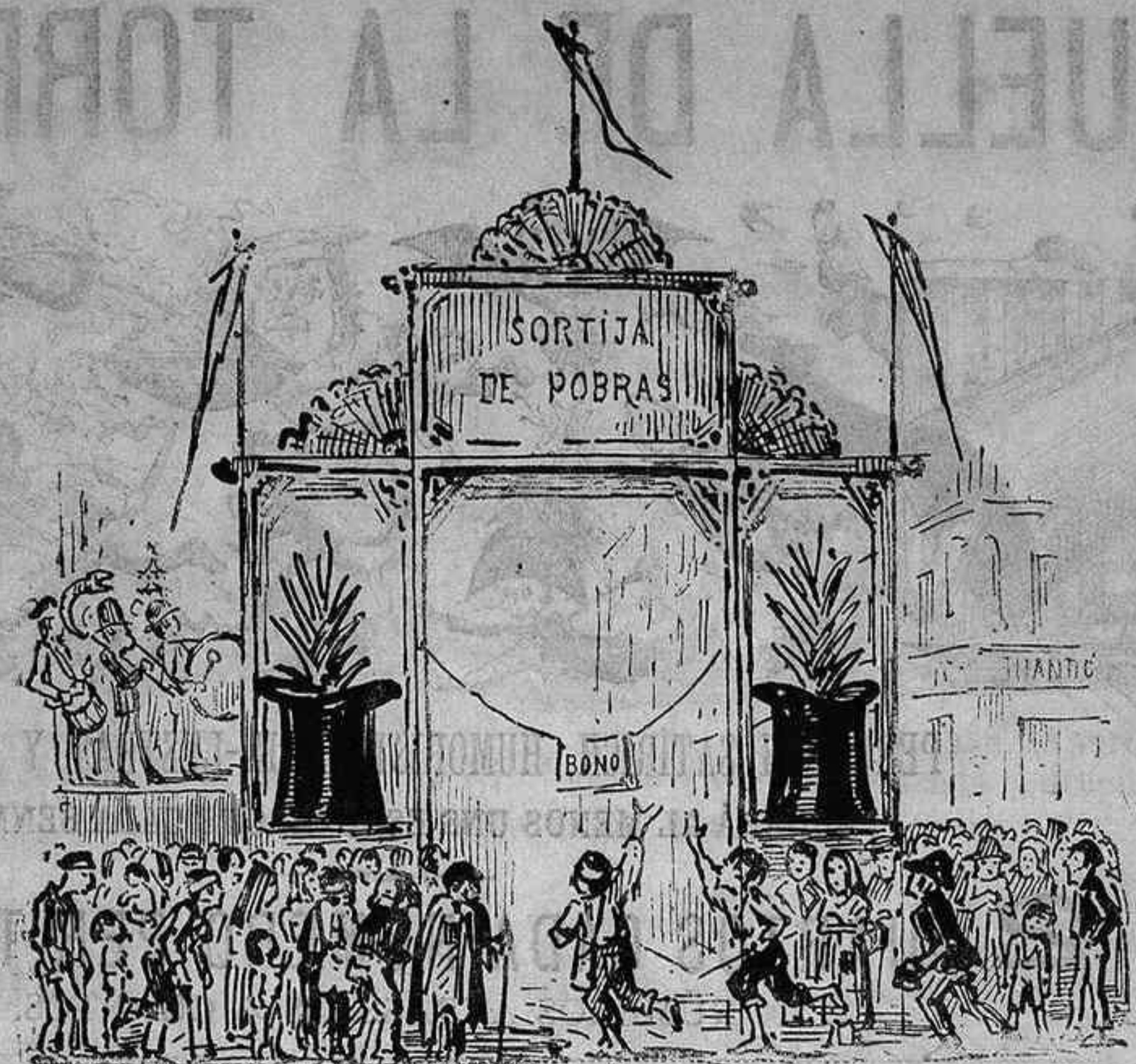
La familia de 'n Biel vá anar rodant per Barcelona, y preguntant de sereno en sereno ahont era 'l carrer del Roure.

Ningú n' hi sabia donar compte.

Per una d' aquellas preocupacions de la memoria demanavan lo carrer del Roure en lloch de demanar lo carrer del Pi.

La Paula deya:—Jo de dia ja sabré trobarhi; pero aixís a las foscas hi perdut l' esma. Los senyors están a sobre de un sabater... Davant del carrer hi ha una iglesia gran... Ja veurás, Biel, esperém a demá.

Y efectivament ván acampar a un padris de la Rambla de Santa Mónica. Un xafech vá ferlos refugiar a

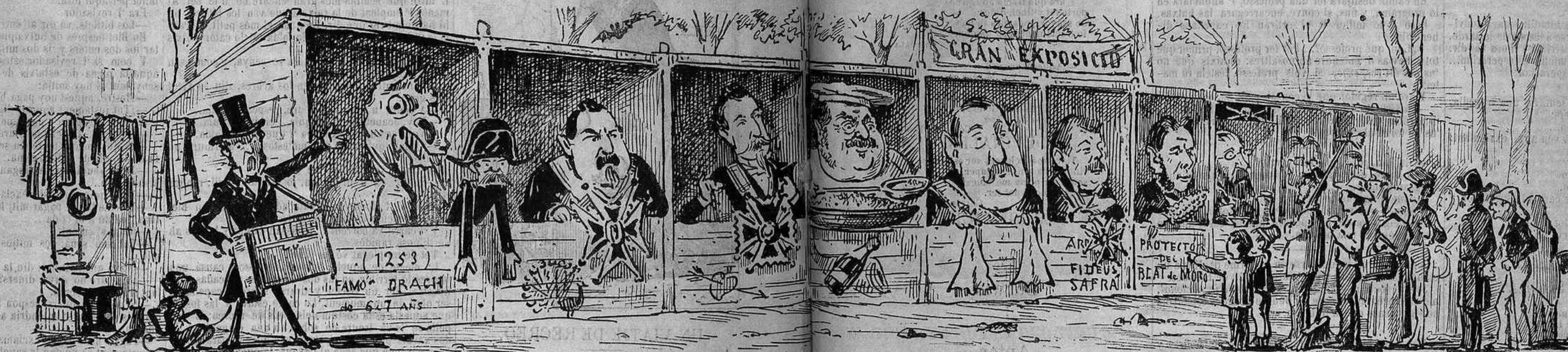
Dirán los pobres que guanyin
—Es un gran arch, Sellarés.
Y 'ls pobres que tart arribin:
Amigo, 'ns has fet l' arquet.

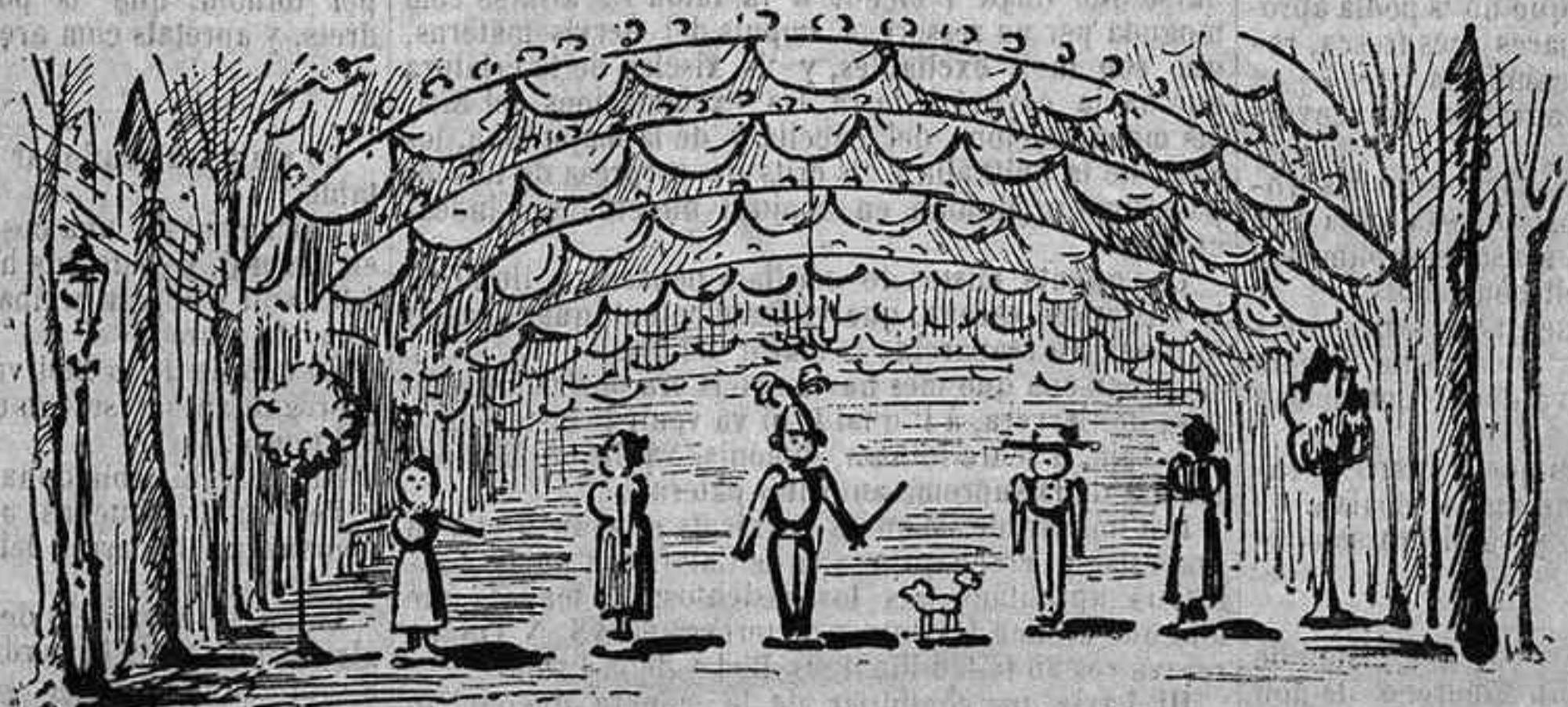
Es de didas—aixerida,
la rifa que avuy se fá.
¿Qui es que 'n vol un? Amasia.
A la casa de lactancia
no falta qui hi mamará.

Es exposició molt trista,
tot lo mon está engabiat.
¿Saben que aquí ben mirat
sols hi falta un periodista?

Las barracas de la Rambla.—GRAN EXPOSICIÓN DE CAPS-PADRES.

Una joguina molt mona:
passat tot aquest sarau

la tancarán á la capsa
fins l' any que ve si á Dèu p'au.

Y después dirán que las fiestas fetas de aquest modo, no son unas fiestas molt burras!

la Plassa Real... y sort ván tenir del cistell de rahims.

L'endemá ván passar mitj demati buscant la casa dels senyors. Eran ja las déu quan la Paula vá descubri-la.

Pléns d'alegría ván pujar la escala, ván trucar la campaneta del tercer pis, primera porta, una, dugas, quatre, cinch vegadas... Per últim vá sortir un vehi del pis de davant.

—A qui demanan?
—A D. Roch Casulleras.
—Fá tres dias que son á la torre: han anat á passar las festas á fora.

—¿Qué sab hont es aquesta torre?
—A Sarriá, á Vallcarca, ó al Putxet... potser siga á Horta... no n'estich ben segur.

La familia de 'n Biel vá quedar-se com alelada.
—Bè qué fem? preguntá la Paula.

—Lo millor que podém fer es cap á Sant Guim falta gent... ¡Qué vagin á enganyá al dimoni!

—Véus... ja t'ho deya... Si 'ls haguessis fet escriure una carta, pèl secretari...

—Si, per cartas estém... Després tu mateixa t'haurias cremat perquè gastava un ral ab lo sello.

Aquí tens estimat lector lo modelo de una de las familias que aquets dias fan viatjes de rector.

P. DEL O.

LA MONEDA DE L' HISTORIA.

ANÉCDOTAS DE HOMES CÉLEBRES.

M. Rouher, en calitat de procurador de la ex-emperatriz Eugenia, ha reclamat de una companyia francesa de seguros sobre la vida, en la cual l'esposa de Napoleón III se havia fet inscriure anys endarrera pèl cas de mort, una rebaixa de un déu per cent sobre la prima anual.

Lo document presentat pèl procurador de l'ex-emperatriz diu:

—Demano la rebaixa del déu per cent d'excés que la mèva representada pagava sobre la tarifa, en rahó del major perill que corren las testas coronadas, y atent á que avuy ja no ocupa 'l trono.

Un dia lo malaguanyat Anton Altadill estava convidat á un dinar que havia de darse á las sis de la tarde.

Gran coneixedor del mon, al arribar l'hora vá dir:
—Aném senyors, porque 'ls amichs 'ns esperarian... ó millor dit: los amichs no 'ns esperarian!

Lo gran actor Maíquez representava una tragedia, en la qual hi havia 'l següent vers:

«En las orillas del dorado Tejo...
Un espectador va correjirlo ab véu alta, exclamant:

—Tajo.
Y Maíquez va tornar á repetir.

«En las orillas del dorado Tejo»
Y l'espectador vá tornar:—Tajo.

Llavors Maíquez, girantse de cara al espectador y ab molta expressió vá dirli:

«En las orillas del dorado Tajo
que al refulgente sol sirve de *espajo*...»

—Ho véu, tonto, ho véu?...

A LA MEVA SOGRA.

SONET.

Vos estimo tant segra, que voldria poguessiu cabre dins de la butxaca, y com porte 'l llibret y la petaca per tot arréu també vos portaria.

Anyoro vostres crits; quan passa un dia que no 'ls puga escoltar, creyéu que 'm raca porque com hi há mon, per ser tant flaca vostra véu un gegant envejaria.

Lo títol que teniu vos fa se odiable segons escriuhen molts: jo no perilla que os aburreixi may; vagin al diable, A tot hora 'ls daré rahó sencilla y es; que no naixent vos, lo més probable qu' esposa avuy no 'm fora vostra filla.

PERE POBLADOR.

ESQUELLOTS.

A la Rambla:

—Los mateixos archs, los mateixos globos, las mateixas gassas que 'ls altres anys. Aquí á Barcelona no saben fer res de nou.

—Alto. Anys endarrera quan varen fer l'iluminació de la Rambla per aquest istil, ván quedar-se tan empendats, que no podent ja fer un'altra cosa millor, per no fer-la pitjor, fan sempre 'l mateix.

A una fonda un pagés arriba y s'hi entaula.

Ab menos de un minut desapareix lo pá y 'n demana més. Un altre minut y 'l pá s'evapora. Continua demanant pá, y als déu ó dotze trossos que se 'n havia cruspit, lo mosso l'hi diu:

—Mestre, sembla que teniu molt bona carpanta.
—Si, per are no 'm puch queixar.

—¿D'hont sou?
—De Vilafranca.

—¡Ah, batua 'l mon dolent! Ja 'u van dir que vindria 'l drach de Vilafranca.

Modificacions al programa:
S'havia anunciat una font lluminosa á la Plassa de Catalunya.

L'empresa d'ayguas subterráneas del Llobregat vá respondre que no n'havia de fets. Y la font lluminosa 's queda á las foscas.

Havian dit que 'l carrer de Fernando estaria il·luminat ab llum eléctrica.

Y després se va veure que 'l gas dels aparadors, al veure una llum tant brillant s'enfadava y feya mala cara. Y l'entusiasme dels vehins del carrer de Fernando s'ha quedat sense electricarse.

En cambi, l'empedrat es prou dolent per que més de quatre vejín una cosa millor que la llum eléctrica.

Es cosa segura: reberán cada ensopegada que 'ls farà veure las estrellas.

Havian anunciat professò.

Y la professò no la veurá ningú, porque correrá per dintre.

Tal era 'l programa y tals serán las festas en realitat.

En lo programa s'hi ván descuidar aquella nota que solen posarhi al Circo eqüestre:

«La empresa se reserva modificar todos y cada uno de los números del presente programa.»

Tenim un Ajuntament admirable. Ell no 's cansará may de regalar cementiris al bisbe, franquicias als convents y cantitats á las iglesias. Si véu á un capellá correrá á ferli l'amistat.

En cambi desitjará fer una professò, l'anunciará en lo programa, y fins, si convé, encarregará las hatxas.

Peró á lo millor l'hi sortiran los capellans dihenthi:

—¿Cón qué professò?... Per fer professò, primer que tot t'havias d'entendre ab nosaltres: es aixis que no 'ns has dit res, ergo, si vols professò, fèstela tu mateix.

Y are un regidor que jo coneix molt bé, exclama:

—La veritat es que de tot lo que doném al clero, no 'n perdém res. Nosaltres l'hi regalém quartos, y ell 'ns ho torna ab *pebrots*.

—Ola Pau, ¿tú també has vingut?

—Si home, may siga sino per veure aixó que diuhen del gran torneig.

—¿Que 't figuras que será?

—Siga lo que vulga, com que jo soch torner, ab aixó del torneig sempre hi apendré alguna cosa, mal no fassan més que una baldufa.

Aquest dia vá inaugurarse en lo terme d' Horta un manantial d' ayguas y una mare de Déu de Lourdes.

Jo que soch un gran amant de l'industria nacional, me alegraré que la mare de Déu de Lourdes espanyola no siga menos que la francesa.

Y are que hi ha tants forasters ab aixó de las firas y festas, no creuhen que seria molt oportú que las ayguas de Lourdes de Horta fessin un miracle?

Jo 'n proposo un que mouria molt soroll.

Agafar los concejals que no diuhen més que si y que no, y encare ab lo cap, y ferlos recobrar la paraula.

Los vehins del carrer de l' Alegria de la Barceloneta han perdut una bona ocasió per celebrar las festas.

Ab molt poch gasto y entenentse ab lo Sr. Cuyás de inolvidable memoria, podian haver aixecat un arch de triunfo de panotxas de blat de moro.

Un foraster embustero:

—Aném als toros, que veurém cosas grosas, si succeheix com l'any passat.

—¿Qué vá succehir?

—No res: un torero vá sortir á la plassa vestit de blanch, y al últim de la corrida 'l traje ja era tot blau.

—¿Com s'enten?

—Molt senzill, ¡com que vá rebre tants topols!...

—Me sembla á mi, deya un foraster, qu' haurian de fer ballar l'ou als Claustros de la Catedral.

—Es impossible.

—Perqué?
—Perque en aquestas festas, l'ou l'amagan als forasters.

Un foraster al sortir del café de Colon, repara ab la figura del gran navegador grabada en la vidriera principal del establiment, y pregunta:

—¿Qui es aquest senyor?
—Es Colon.

—¿Y que fá?
—Medita.

—¿Qué medita?
—Res, mira de averiguar per quin motiu lo café

prés en lo sald xich val un ralet, y prés en lo sald gran ne val un y mitj, y aixis s'estará per tots los sigles sense treuren l'aygua clara.

QUÈNTOS.

Un fulano de estatura molt menuda, dirigintse á un borni l'hi deya:

—Me sembla, amich mèu, que l'altre ull vos fá molta falta.

—No l'altre, sino un parell més vá replicar lo borni, si vull veure á un homenet tant nano com vosté.

En un restaurant, lo parroquiá dirigintse al mosso:

—Escolti ¿que té ronyons?
—Si senyor.

—Y que tal ¿son bons? Si per cas me 'n porta un plat.

—Jo l'hi diré ab tota franquesa: avuy me fan una mica de mal.

TRENCA-CAPS.

XARADAS.

I.

Quan trevallaba al tres hu al trobar-me en un apuro de necessitar un duro, no m'escoltava ningú.

Y are que tracto ab segona porto tot y tinch dinés: de senyor, sens més ni més, lo tractament ja se 'm dona.

PAU SALA.

II.

—¿Aquesta prima?

—Tèva es,

prima dos!

—Oh! que ditxos!

de poguerne ser l'espos

de la prima dos y tres

CÓMIC D' HORTA.

ENDEVINALLA.

Tinch mánech sens ser escombria, tinch fulla sens ser paper, sense ser porta me tancar; endevina que pot ser.

CLATRA DEL PONT.

GEROGLIFICH.

∴
+
Darwin

∴
I
Anton
E
+ I M.

E. D. GRANÉ

SOLUCIONS

A LO INSERTAT EN L' ULTIM NÚMERO.

- XARADA 1.ª—Puigcerdá.
- IDEM 2.ª—Firas.
- MUDANSA.—Brecht, crech, grech y trech.
- ENDEVINALLA.—Romanso.
- QUADRAT DE PARAULAS.—F i r a
I m a n
R a t a
A n a s
- CONVERSA.—Gràcia, sogra.
- TRENCA-CLOSCAS.—Rambla.
- GEROGLIFICH.—La estació de Saragossa es la més gran de Barcelona.

Barcelona. Imp. de Lluis Tasso, Arch del Teatre, 21 y 23.